

МИНА КАНТ ЕМИ

Превод от фински: Хрисулка Юлинен, —

chitanka.info

— Ставай, ей, Еми, не чуваш ли, господарката звъни. Еми, ох, че тежко спи туй момиче! Еми, Еми.

Най-после Силия успя да я разбуди. Еми седна, забърбори нещо и затърка очи. Спеше ѝ се страшно.

— Колко е сега часът?

— Наближава пет.

— Пет?

Тя беше спала само три часа. Снощи едва в един и половина свърши с избърсването на съдовете. Госпожата имаше гости, почти всяка вечер се събираха, а преди това две нощи не мигна заради Лили, тогава пък госпожата беше отишла на сватба. Бебето не ще само биберон със сладка вода. Как да не ѝ се спи сега?

Тя е само на четиринайсет години. Всяка сутрин я боляха краката, стъпка не може да направи. Силия, която спеше с нея на едно легло, ѝ каза, че това било, защото още расте. „Трябва да ти се пусне кръв“ — предлагаше Силия, но Еми дори не смееше да се докосне до краката. Те и без това са толкова тънички, каква ти кръв! Докато спеше, болка не чувствуваше, но щом се събуди, нещо пак започва да гложде краката. Ако можеше да заспи отново, болката спираше моментално.

Ето и сега, като седеше в леглото, болката задълба от колената ѝ чак до петите. Главата ѝ натежава и се отпуска, невъзможно беше да се вдигне от постелята. Ще може ли и тя някога на този свят поне веднъж да се наспи до насита!

Еми разтрива краката си. Главата ѝ се отпуска все по-надолу и брадичката опира на гърдите, очите ѝ се затварят — тя задряма. Ръцете ѝ останаха неподвижни, тя задиша дълбоко и бавно, после се отпусна и заспа. Отново се звъни. Силия я сръга с лакът между ребрата.

— Гледай ти, не мога да я вдигна от леглото! Хайде, ставай!

Още веднъж така блъсна с острия си лакът Еми, че малката слугиня извика от болка.

— Колко пъти трябва да те гоня от леглото! Ставай най-сетне!

Еми се изправи, заклатушка се, свят ѝ се зави, без малко да падне.

— Наплискай си очите със студена вода, тъй ще се разсъниш по-лесно — посъветва я Силия.

Но Еми не успя да се измие, звънецът пак иззвъня. Навлече роклята си, приглади малко косите, разтърка очите си оттук-оттам и забърза при госпожата.

— Три пъти вече звъня — викна господарката.

Еми нищо не отговори и веднага пое от госпожата бебето.

— Подсуши детето и го сложи в люлката, при мене, все едно, то вече няма да заспи.

Господарката се обърна на другата страна и затвори очи. Люлката беше в съседната стая и Еми отиде там с детето. Като го подсуши и пови, тя започна да го люлее и да му пее. Разпилени мисли проблясваха от време на време в съзнанието ѝ, не кой знае какви, но неочаквано прекъсваха песента ѝ.

— Шш, шшт. Аа, а-а, а-а-а — нани, нани, нани, ела сънчо, от горица. Ох, боже, как ми се спи! Ела, сънчо, с пъстра колесница. — Силя, мъжкараната, още спи и си хърка. Ела, сънчо, от горица! Шш, шшт. А-а, а-а, а-а-а.

Лили заспа и Еми се тръшна на пода до люлката, сложи ръка под главата и се унесе в дълбок сън. Нищо не чуваше и не знаеше, че Лили съвсем скоро се събуди, разтри нослето си, погледна и се учуди, че няма никой край нея. Поиска да се надигне, но не можа, а вместо това се обърна на едната си страна и опря главичката на дървената люлка. Сега тя видя Еми, загука, опита се да я хване с ръчичка за косата. И тогава люлката се обърна. Тя падна долу и удари челцето си в крака на люлката.

Болезнен вик събуди изведнъж всички.

— Боже господи!

Еми настръхна, като видя бебето на пода. Грабна го в скута, замилва го, залюля го на ръце. „Госпожата чу“ — потрепери тя. И ужасена забрави да провери къде и как се беше ударило детето или пък плаче само от уплаха.

Господарката отвори вратата. Еми изтръпна, причерня ѝ пред очите.

— Какво му стана?

— Нищо.

Не знаеше какво да отговори. Смотолеви някоя дума, с неясната надежда да се спаси някак.

— Защо тогава плаче тъй силно? Все нещо трябва да има?

Напразно Еми се опитваше всячески да усмири детето.

— Дай го на мене — каза госпожата. — О, на мама, миличкото, какво ти стана? Олеле боже, челцето му подуто, синьо!

Тя стрелна с очи Еми, която стоеше безпомощна.

— Как стана това, казвай! Онемя ли?

— Не знам.

— Изтървала си го. Или е паднало от люлката?

Еми мълчеше и гледаше надолу.

— Аха, така, значи. Що за некадърно и смахнато копеле си ти... Изтървала детето и лъже на всичко отгоре. Аз, глупачката, аз съм виновна, че те прибрах. Ама отсега да знаеш, догодина тук повече няма да те държа. Търси си друго място, ако намериш. Аз не те искам вече, пък ако ще да остана и без слугиня... Мълчи, миличкото ми, мълчи, маминото... Мама ще му намери догодина по-добра бавачка, не плачи, недей.

Лили млъкна, щом налага гърдата с малката си устица, дори вече доволна се усмихваше, макар сълзичките да блестяха още в очите ѝ.

— Тъй, гълъбчето ми, тъй, усмихни се на мама. Милото, колко ми е послушно. И сега с тази грозна синина на челцето.

През целия ден Лили повече не заплака. Весела си беше тя както винаги, даже по-весела от преди. Усмихваше се на Еми, пъхаше пръстчетата си в нейната уста, дърпаше я за косата. Еми бършеше бузите си с Лилините нежни ръчички, защото от очите на малката бавачка неспирно течаха бисерни сълзи и мокреха лицето ѝ. Само като си помислеше, че след шест седмици тя няма да държи в скута си това мекичко, мило детенце, даже не ще може да го види, ще го зърне може би понякога през прозореца, когато ще минава като мизерна просякиня край тяхната къща, само като си помислеше или по-скоро почувствуваше това, водните бисери се сипеха така бързо, че се събраха под брадичката ѝ в една вадичка, която изтичаше на масата.

— Виж това, ето виж — говореше тя на Лили и пъхаше хлебец в устенцата ѝ, а Лили сладко примлясваше.

Същия ден следобед дойдоха гости на госпожата, докторшата Винтер и ректоршата Сивен и двете елегантни и важни, „макар не чак колкото нашата господарка“, беше казала Силия, а на същото мнение бе и Еми.

Когато Силия им поднесе кафето, госпожата нареди Еми да донесе бебето, за да го видят гостите. Еми го премени с най-красивата шапчица и блузка, а отпред му върза току-що изплетеното ново лигавче. Всичко това така разкраси бебето, че Еми повика и Силия да го види, преди да го отнесе при гостите.

Как се възхитиха госпожите веднага щом зърнаха детето!

— О, сладуранче!

И в надпревара го грабеха в скутовете си, целуваха го, стискаха го, смееха се.

— Какво сладуранче, какво сладуранче!

Еми седеше като скована и слушаше. Тя не разбираше шведски, но по всичко личеше, че хубави неща говорят.

Изведнъж гостенките приеха много строг вид. Господарката разказа нещо, каквото разказа. Еми не разбра, говореха на шведски, но се досети, като видя ужаса по техните лица.

Шест очи с най-голямо съжаление се насочиха първо към лицето на Лили, а после с ненавист към Еми.

Еми впи очи в килима и зачака нещо тежко да се стовари от тавана и с един удар да я забие дълбоко в земята. По-голяма престъпница от нея едва ли има на тоя свят. Не смееше да вдигне очи, но чувствуваше с цялото си същество, че те продължават да я гледат. Тези елегантни, горди госпожи, които никога и в нищо не са сбъркали! И не е възможно, те са тъй умни и така нависоко стоят от обикновените хора.

— Можеш да изнесеш Лили — долетя до ушите ѝ гласът на господарката.

Ръцете ѝ бяха като изтръпнали и Еми се страхуваше, че ще изпусне детето, щом се опита да го поеме.

— Ти чу ли?

Еми залитна напред и само тя си знаеше как направи тези няколко крачки до стола на господарката. Надеждата, че ще се махне по-скоро от техните очи, ще се скрие в детската стая, ѝ даде толкова сили, колкото ѝ трябваша.

Тя пусна Лили в люлката, седна на табуретката до нея и почна да ѝ показва играчките. Но Лили беше вдигнала двете си краченца нагоре и с ръчичките си шареше по пръстчетата им. Това за нея беше най-

приятната игра и тя се смееше с глас. И Еми щеше да се смее, ако не бе заседнала в гърлото ѝ тази буца.

Седеше сега тя и се чудеше как не си спомни тази сутрин онова изпитано средство за събуждане. Защо не се боцкаше и драскаше с игла по ръцете както винаги, когато сънят я оборва. Забрави, не се сети и ето — разби сега целия си живот.

Късно вечерта, когато вече всички спяха, Еми излезе на двора. Небето беше осеяно със звезди. Тя седна на един камък и се замисли за сегашната си и бъдеща съдба. Но с мислене съдбата ѝ не се проясни, а си остана сива и тъмна като нощта наоколо.

И затова тя остави своите грижи и се загледа нагоре към небесната шир, където божиите свещички ярко блестяха. Кой са тези щастливци, които отиват завинаги при тях? И кои от днешните хора попадат там? От слугините едва ли има там някоя. Господарите обаче сигурно всички. Разбира се, те са и тук на земята несравними и много повече от нас. Тя помисли още кой ли запалва всяка вечер тези свещички — дали ангелите, или хората. А малките деца, които така рано са умрели? Кой се грижи за тях? И дали им трябва на тях бавачка на небето?

Силия отвори вратата и бързо я прибра вътре.

— За какъв дявол стоиш там на студеното?

— Слушай, Силия — говореше Еми, докато се събличаше, — защо ние, слугините, сме тъй лоши?

— Не знаеш ли?

— Не.

— Затуй, защото, като спим така малко, успяваме да направим два пъти повече грехове. Я виж господарите, спят всяка сутрин до девет-десет часа и много грехове им остават неизвършени.

Така ще да е то. И тя ако би могла да поспи тая заран повечко, Лили нямаше заради нея да падне от люлката.

Три недели преди Новата година се наемаха слугините. Дадоха на Еми ратайската книжка и я пратиха да отиде на баира до църквата.

Там се беше събрал много народ. Хората стояха на големи тумби, всички изглеждаха познати и приятели.

Еми се почувствува изхвърлена и самотна. На кого е притрябвало да му слугува такава мъничка и слабичка като нея?

Облегната на църковната стена с ратайската книжка в ръка, тя чакаше. Господари и господарки се разхождаха нагоре и надолу и покрай нея, но никой не я погледна.

Млади мъже седяха наблизко до самата църковна порта.

— Ей, моме, ела тук! — извика един от тях, а другите се изкискаха и си засушнаха нещо.

— Ела, ела тук, какво си се окумила.

Еми се изчерви и замръзна на мястото си. Изведнъж срещу нея се изправиха господин и госпожа. Ама господари ли са те изобщо: госпожата е със забрадка на главата, а дрехите на господина са твърде износени!

— Тази тук — каза господинът и посочи към нея с бастуна си — едва ли ще има големи претенции за заплата... Вярно ли казвам?

— Каквото дадат господарите. Аз съм съгласна на всичко — тихо отговори Еми.

В гърдите ѝ пламна слаба надежда.

— Какво ли може да прави туй? Дали има сила поне кофите с вода да носи?

— Имам, имам аз сила.

— И знаеш да переш?

— И това съм правила вече.

— Да я вземем, изглежда чиста и мълчалива — каза господинът.

Но госпожата още се двоумеше.

— Да не си болничавя нещо?...

Еми си спомни за краката, но не посмя и да спомене за тях, веднага щяха да я захвърлят.

— Болничавя ли си? — попита господинът, загледан в нейната ратайска книжка, която беше грабнал от ръцете ѝ.

— Не — прошепна Еми.

И твърдо реши, че няма да се оплаче никога, колкото ще да я гложди болката.

Господинът пхна ратайската ѝ книжка в своя джоб, даде ѝ две марки капаро и въпросът беше решен.

— Ела на мръкване в къщата на Карвонен и попитай за господарите Хартонен — каза новата господарка. — Ама веднага щом мръкне.

Еми си тръгна.

— На лошо място попадна — каза ѝ Силия, която познаваше това семейство, — те са едни господари, нямат кой знае какво, пък и лоши на всичко отгоре! Онази е толкова зло. Храна даже не можеш да си вземеш без нейно разрешение!

Еми трепна и се зачерви. Но веднага се съвзе и отговори:

— Всички не могат да се наредят на хубави места, не стигат те за всички ни. Едни са благодарни и за лошото място, и за това, че няма да просят по пътищата.

Тя взе Лили на ръце и допря лице до нейните топли гърдички. Детето ѝ хвана косата с двете си ръчички и запелтечи: тъ... тъ... тъ...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.